



Glasilo „Slovenskega čebelarskega društva“
za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani.

Urejuje **Frančišek Rojina.**

Izhaja po enkrat na mesec in se pošilja udom brezplačno.

Vsebina: Iv. Jurančič: Za novo leto. — J. Lampe: Praktična navodila za januar. — Poslovenil Bohun: Gniloba. (Dalje.) — J. Lampe: Med-zdravilo? — F. Z.: Kako sem prvokrat lovila roje? — Fran Lakmayer: Kakšen mora biti čebelar? — Bohun-Bukovic: »Gniloben« ali »usmraten« panj, oziroma sat? (Odgovor gospodu dr. W.Šmidu P. o. s. B.) — Dopisi. — Raznosterosti. — Listnica uredništva. — Naznanilo.

Za novo leto!

Lepa je navada, da si prijatelji, znanci, sosedi itd. želijo „veselo novo leto“. Ker nam je prihodnost sploh neznana in plava pred nami kakor temna, črna megla, koje nobeno človeško oko ne prešine, želijo si dobri ljudje med seboj, da bi jim bila v z novim letom nastopli dobi sreča mila; da bi jim vsako podjetje dobro izteklo, da bi jih ne zadela nobena nezgoda ter da bi jih v novem letu spremljalo sploh vse dobro. V znak takih odkritosrčnih želja si ožji prijateljski krogi še poklanjajo posebna darila.

Tudi jaz želim vsem slovenskim čebelarjem in prijateljem prav srečno novo leto! V dokaz svojih iskrenih želja bi Vam rad ponudil tudi kako darilo. Vsaka stroka, vsako podjetje, sploh ves svet stremi dandanes po napredku; torej bi tudi jaz rad svoje novoletno darilo nekako času primerno prikrojil ter Vam — kolikor se mi posreči — podal isto v obliki treh glavnih pripomočkov v pospeševanje in napredek čebelarstva:

I. Organizacija. O tem bi skoraj ne trebalo mnogo govoriti, kajti predobro je znano, da so vse stroke in ves svetovni napredek dandanes odvisen le od dobro urejene organizacije. Kolike korake je v zadnjih letih

storilo kmetijstvo, umno gospodarstvo na podlagi društev, zadrug itd.! Že tudi v čebelarstvu se je tuintam pokazal lep napredek vsled naše organizacije. Čebelarska društva so pri nas na Slovenskem edino sredstvo za povzdigo čebelarstva, za pospeševanje strokovnega pouka ter za vnemo in navduševanje v tej prevažni stroki. Po društvu edino se marsikomu omogoči, da se s čebelarstvom spozna ter se ga poprime; v društvu le se zamore po čebelinem vzgledu „z združenimi močmi“ delati na boljše razpečavanje ter na razširjanje uporabe čebelarskih pridelkov, kakor tudi ugodnejo nabavo čebelarskih potrebščin. Mnogo bi se še dalo navesti o uspehih dobro urejene organizacije, vendar ker je po vplivu v drugih strokah dovolj znano, zato naj tukaj izostane. Omenim le še, da bomo pravi uspeh naše organizacije dosegli in uživali še le po vstrajnem delu z združenimi močmi. Stari udje ostanimo zvesti še v prihodnje in pridobivajmo še novih! Vstrajajmo torej, podpirajmo naša društva, bodimo jim naklonjeni in zvesti!

II. Prosto, jednostavno prikrojiti naše čebelarstvo, da postane popularno. Človeški um ne miruje nikdar, temveč vedno tuhta in razmišlja, kako bi to ali ono zboljšal, izpopolnil, kaj novega izumil itd., torej človeški duh stremi po napredku. Prav in dobro je to, saj „stoječa voda se usmradi“. Kakor pa ima vsaka reč svoje meje in najboljše reči, se prerado zlorablajo, tako tudi o tem velja: „Srednja pot, zlata pot,“ in „Vse ni za vsakega!“

Na čebelarskem polju imamo, zlasti od tega časa, ko se je izumilo premakljivo satovje, ogromno število raznovrstnih iznajdb v teoriji in praksi, vendar ni vsaka napredku ugodna, trajno porabna ali za splošno vpeljavo sposobna. Ne da se tajiti, da je velika večina vseh raznih iznajdb velikega pomena za teorijo in znanstvo, medtem ko jih je mnogo od teh za prakso več ali manj brez pomena. Čebelarski učenjak, ki se hoče vglobiti v čebelarsko vedo, mora marsikaj preskušati in uporabljati, kar je za navadnega čebelarja brez posebne koristi. Marsikatera noveja umetnost služi prav dobro temu, ki skuša zajemati glavni dobiček iz čebelarskega trgovanja, iz prodaje čebel, oziroma matic, oni pa, ki išče donesek v pridobitvi medu, isto prezira in je ne more uporabljati. Tudi razne krajevne in klimatične razmere zahtevajo različno obravnavo čebel, kakor tudi različno opravo, oziroma sestavo čebelnih panjev. Koliko je pa še takih iznajdb in novotarij, ki so se v teku časa izkazale kot popolnoma nerabljive ter se le še morda na podlagi trme in domišljije posameznikov skušajo vzdržati.

Iz tega je torej razvidno, da oni krogi, ki so zmožni in poklicani delati za napredek čebelarstva ter ljudstvo poučevati, naj bi predvsem skrbeli za lastno dovoljno izobrazbo ter dobro razsojevali, kar je za „čebelarja po poklicu,“ ali za manjšega čebelarja potrebno, ali le priporočljivo, in kaj je manj važno ali celo nepotrebno. Vsak čebelar sam pa naj nikdar ne misli, da mora kar takoj vse imeti in vse poskušati, kar je pri tem ali onem novega videl. Česar ne razumeš, ne poskušaj preneglo; česar ne rabiš, ne kupuj! Vsakdanja izkušnja nas uči, da ravno prekomplicirano urejevanje čebelarstva

najbolj ovira istega razširjanje med ljudstvom. Kolikokrat se sliši: „Če je reč taka, da moram vse to izvrševati ter si vse te priprave nabaviti, potem ne morem po novejem načinu čebelariti; manjka mi časa in denarja.“ Poglejmo si večja čebelna stališča; ravno ta so večinoma prosto, jednostavno urejena. Že iz tega vzroka, ker se pri velikem številu panjev omejuje vse le na najpotrebnejše, sicer pride stvar primeroma predraga; in ravno prosto urejeno čebelarstvo donša najlepše uspehe. Mnogo imamo že čebelarjev, kojim iz tega ali onega vzroka ne kaže omisliti si panjev s premakljivim satovjem; rabijo le stare panje, na katere pa nakladajo nastavke s premakljivim izdelkom, in dobro se jim obnese.

Ne razumevajte me pa krivo, dragi čebelarji, da hočem s temi vrsticami vsako novo iznajdbo in umetnost obsoditi! To bi se reklo, vsemu napredku in dobri stvari kar naravnost nasprotovati. Saj vemo, koliko prekoristnih iznajdb in potrebnih novin imamo zahvaliti bistrournosti čebelarjev v novejem času. Na primer narejanje umetnih rojev, katero marsikdo naravnost zametuje, ter je v nekaterih krajih res nepotrebno, je v drugih razmerah tako koristno, da bi se brez tega sploh ne dosegel pravi uspeh v čebelarstvu. Moja omejitvev meri tedaj le na manj pomenljive, pretirane in nepotrebne reči.

Prikrojimo torej naše čebelarstvo po možnosti jednostavno! Preprosti naj bodo naši panji, prosto in maloštevilno naše orodje, prosta brez vseh pretiranih umetnij vsa naša čebelarska opravila, sploh cela obravnava! Vse nepotrebno orodje in enaka ropotija naj izgine! Na ta način bi se vobče osnovni in obrtni stroški čebelarstva izdatno znižali; postalo bi pristopno tudi revnejemu prebivalstvu, za koje je takorekoč odmenjeno in stvarjeno — postalo bi poljudno.

III. Poštenost. Vsak čebelarski začetnik zadene najprej na znano težavo: ko je enkrat pridelal kakih par kilogramov medu, ne ve, kam bi ga prodal. To je celo naravno in lahkoumevno; kajti predno ima kdo kaj za prodaj, se ne more s kupci seznaniti. Vendar pa pride ta reč skoraj sama-obsabi, saj dobra reč se sama ponuja. Ko le en kupec enkrat dobi dobro blago, se zopet rad oglasi, ter kmalo tudi drugi izvedo o poštemem viru. Pravim pa, o „poštemem viru“; če opeharimo le enega, kaj nam pomaga, ako le enkrat izgoljufamo denar iz njega, ko ga potem gotovo ne dobimo več. Tako nepošteno postopanje se takoj razglasi in nikdo nam več ne zaupa. Ravno nepoštenost čebelarjev je torej vstanu promet pridelkov ovirati in tako splošno škodovati napredku čebelarstva. Čebelar mora biti v vsakem oziru „mož poštenjak“, pravičen, zanesljiv v vseh rečeh; v prometu svojih pridelkov naj ima tako občutljivo vest, da se niti enega vinarja ne upa nepravničnim potom polastiti. Vselej glejmo, da prodajamo pravično, pošteno, pristno blago. Med pustimo v panjih dovolj dozoreti, sicer, če ga takoj prodamo, se kupcu skvari; ta ima potem škodo, ki smo jo povzročili mi. Ako prodajamo roje ali plemenjake, postrežimo s takim blagom, da upamo z mirno vestjo plačo zahtevati. Sploh skrbimo, da kupca zadovoljimo ter sebi poštenje ohranimo.

Največ goljufije se dandanes zgodi pri prodaji voska, ki se — zlasti večjih tozadevnih tovarnah — večinoma pomeša z raznimi cenejimi tvarinami. Da se sami varujemo škode, ako smo primorani vosek kupiti, kupujemo ga le od zanesljivih čebelarjev. Bodimo pa tudi pošteni, ako imamo kaj voska za prodaj. Prodajajmo le čist, pristen čebelni vosek. Pomnimo, da s krivico ne bomo obogateli! Ali se izplača, da s primešanjem tujih tvarin k vosku ali medu pri kilogramu kakih par vinarjev nepoštenim potom pridobimo, zraven si pa poštenje pred javnostjo za vselej pokopljemo?

Slovenske čebelarje naj v prihodnje diči biser čiste poštenosti!

»Pošteno srce in pridne roke
je boljše bogastvo, kot zlate gore!«

V zmislu teh treh točk tedaj želi vsem vrlim slovenskim čebelarjem
srečno novo leto

Iv. Jurančič.



Praktična navodila za januar.

(J. Lampe.)

Vsem slovenskim čebelarjem želim srečno in medeno novo leto.

Minuli mesec december je bil jako lep in mil, tako, da so se naše čebelice dne 3. in 4. še čvrsto, pa tudi 26. nekoliko izpreletavale. Ker pa gosposka in zima neradi prizaneseta, bodimo pripravljeni na mrzel januar, in kdor misli, da bi bil moral svoje čebele toplejše zadelati, naj to stori nemudoma, toda brez vsacega ropota, da jih ne vznemiri. Ne primeri se lahko, da bi bile čebele, prezimujoče v čebelnjaku, pretoplo odete, zakaj sprednja končnica je le vedno hladna in skozi odprto prašnico prihaja vedno dovolj svežega zraka. Ako bi sneg prašnice zametel, ali ako bi iz panja odtekajoča se voda pri prašnici zmrznila, da bi se z ledom in otrplimi čebelami prašnica zamašila, treba jo je potrebiti, ker morajo imeti čebele tudi po zimi dovolj zraka.

Mir je ta mesec vse, kar zahtevajo čebele od tebe. Ti jim tega gotovo ne boš kratil, razen če bi bilo treba odkidavati snežene zamete. Da jim ga ne kratijo miši, znižal si prašnico na pičlega pol centimetra, slabejša ljudstva primašil z bodečim brinjem in nastavljal mišje pasti; proti sinicam, žolnam in solnčnim žarkom pa si zatemnil prašnice.

Medtem ko čebele počivajo, pa delaj načrt za pričetno leto. Na podlagi računskega sklepa v preteklem letu, na podlagi dosedanjih izkušenj, na podlagi svojega teoretičnega znanja, ki ga imaš prav sedaj čas izpopolnjevati in na podlagi svojih osebnih razmer glede časa in sicer, proračuni kako ti najbolj kaže čebelariti! Posvetuj se tudi v tej zadevi s svojim izkušenim sosedom in upoštevaj tudi njegove izkušnje! Pa ne sramuj se tega, kajti nihče ni prišel učen na svet. Tudi je sedaj čas, da skrbiš za nabavo novih panjev, ali da popraviš in osnažiš stare, da te obilni roji spomladi ne najdejo nepripravljenega. Veliko je čebelarjev, ki so postali ob enem tudi mizarji za silo in niso odvisni od dragega rokodelca. Kar narediš sam, je najceneje, in

če ni najbolje, pa te najbolj veseli, ker si se pri delu zabaval; pa tudi nimaš prilike jeziti se na koga, če ni orodje tako, kakor bi rad.

Prepridnim začetnikom odsvetujem ta mesec preskrbno pohajanje k uljnaku, nestrpno poslušanje pri prašnicah in trkanje na panjevo brado, predvsem pa vsako pripomoč glede živeža, kajti konečno je manj škode, če pogine en panj, kakor če se vznemirijo in oslabe vsa ljudstva.



Gniloba.

Poslovenil Bohun.

(Dalje.)

Pomrla zalega.

Če zapazimo v satju kako mrtvo zalego, ni da bi morala biti vselej gnilobna. Ako se spomladi vsled prevelike izgube čebel, preobilnega pitanja ali premestitve panjev pravilno razmerje med čebelami in zalego izpremeni tako, da čebele ne morejo vse zalege obsedati, in če nastane še hladno ali mrzlo vreme, ki prisili čebele, da zalego spodaj in na straneh zapuste in se stisnejo v sredino gnezda, pogine zapuščena zalega in začne gniti.

Taka zalega ni gnilobna; ne postane rumenorjava, ampak črnkasta ali sivorjava in jo lahko potegnemo iz stanice celo. Če se pa pri tem razcedi, je tvarina črnosiva in se ne vleče. Smrad take zalege je povsem drugačen od smradu gnilobne zalege*). Pozneje, kadar postanejo panji zopet živalni, iztrebijo čebele celice in iznosijo mrtvo zalego iz panja (kar z gnilobno zalego ne morejo storiti ker se razcedi); v slabotnih panjih jo pa dobimo na podnici ali pa sesedlo v stanici in posušeno v črno tvarino.

Nekateri trdijo, da je iz takih vzrokov poginila zalega kaj ugodno hranišče za bacilus alvei. Nasprotno pa drugi zatrjujejo, da so bacili gnijoče zalege povsem drugačni od bacilov gnilobne zalege. V gnijoči zalegi je milijone bacilov in v njej ni več mesta za razvoj bacila alvei.

Razen pravkar opisanega gnitja se poraja med zalego še neke druge vrste gnitje, in to ob vsakem letnem času in tudi v sredini čebelnega gnezda, prav kakor pri gnilobi. To gnitje je pa čisto drugega značaja kakor gniloba. Nemci ga imenujejo: gniloba z dobrim izidom. O uzrokih tega pojava se ne ve dosedaj nič natančnega. Preiskave so pokazale, da je bacil, ki ga nahajamo v taki zalegi, takoj izpočetka tako popolnoma različen od bacila alvei, da ni dvoma, da si nista kar nič sorodna. In tudi kužen ni. Ne smemo ga označiti kot provzročitelja te bolezni, kajti pojavi se bržkone šele v mrtvi zalegi, bacilus alvei pa napada še živo zalego. Značilno za te vrste gnitja je pač to, da ostane zalega bela in se potegne lahko iz stanice cela. Čebele razglodajo posamne ličinke in jih iznosijo iz panja, prav kakor izmečejo poleti zdravo zalego, če jim primanjkuje hrane vsled dolgotrajnega deževja. Za nas je te vrste gnitje le v toliko pomenljivo, da ga ne bode

*) Gospod P. prosimo!!! — Op. prev.

zamenjaval kak začetnik ali kdor gnilobe ne pozna, z gnilobo. Poznamo čebelarja, ki je uničil 17 krepkih panjev, meneč, da so gnilobni. Pokazal nam je sat, ki je bil po njegovem mnenju gniloben, v resnici je pa bilo gnitje zalege, opisano v predstojećih vrsticah. V takih slučajih je treba previdnosti, da se ne stori v prvem razburjenju kaka nepremišljenost.

Kako se obvarujemo gnilobe?

Laže jo je preprečiti kakor ozdraviti, to velja za vse bolezni in tudi za gnilobo.

Pred vsem je gledati na to: 1. da je ne zatrosimo sami in 2. da nima prilike udomačiti se v ulnjaku.

1. Pri nakupu čebel je umestna previdnost. Prepričati se moramo ali so čebele zdrave, ali ne. In če jih kupimo, jih je treba nekaj tednov opazovati.

Stare panje, ki smo jih kupili ali izposodili od tujih čebelarjev, moramo pred vporabo temeljito razkužiti; ravno tako satje, satnike, orodje itd.

Z medom, ki o njem ne vemo je li od zdravih čebel, nesmemo pitati svojih čebel. Nihče naj ne poklada med, ki se dobiva pri medarjih ali v škafih ali v pločevinastih posodah. In četudi je na teh posodah tam, kjer se stika pokrov v posodo papirni trak z napisom: „Garantirano pristni med pitanec“! V teh posodah je med, kakor ga pripravljajo medarji po svojih receptih, ljudje, ki nimajo pojma o čebelarstvu sploh, kaj šele o gnilobi. Kdor hoče imeti svoje čebele zdrave, naj jih ne pita s takim medom!

Umetno satje naj si izdeluje čebelar sam.

Če so sosedni čebelnjaki okuženi, je treba previdnost podvojiti. Okuženih čebelnjakov se izogibaj; ako pa prideš z gnilobnimi panji v dotiko, se je treba razkužiti in nekaj dni tudi ne imej nič opravka pri svojem čebelnjaku. Čebelar naj pazi, da ne privabi k svojemu ulnjaku ropnice iz okuženih ulnjakov in da njegove čebele ne prineso gnilobe od drugod. To preprečiti je seveda težavno, ponajvečkrat celo nemogoče.

Brezmatičnikov ni trpeti. Paziti je, da so panji vedno živalni in ne trpe pomanjkanja hrane. Takih panjev se gniloba ne prime izlepa.

Spomladi naj čebele nikdar ne stradajo. Nesmemo jih pitati s sladkorjem mesece in mesece. Vsled prehlajenja pomrlo zalego je takoj odstraniti. Panjem, ki so oslabei vsled grižavosti ali vrtoglavosti, je treba dodati čebel, da si opomorejo.

Vsled preobilnega pitanja s sladkorjem, postanejo panji gnilobi dostopni. Sladkor ni to, kar je med in ga nikdar ne nadomesti.

Kdor se ravna po teh pravilih, se mu ni bati gnilobe. Kadar pa to bolezen opazi, naj ne odlašaja in naj takoj odločno nastopi ter okužene panje uniči.

Uničenje okuženih panjev.

Tu se je ravnati po letnem času in stanju gnilobe. V poštev prideta le dva slučaja: ali uničimo takoj, ali pa uničenje odložimo, da izrabi panj bogato pašo, ki ima nastati v bližnjem času.

Panj se naj takoj uniči:

1. če je gniloba močno razpašena, t. j. če je bolne 10% skupne zalege;
2. če je okuženi panj slaboten in ni pričakovati dobička od njega;
3. če se pojavi bolezen v jeseni;
4. če ni pričakovati izdatne paše tekom 1 ali 2 tednov.

Uničenje panja se naj odgodi, če je bolezen v prvotnem stanju, n. pr. če je skupna zalega gnilobna le v 20 do 100 celicah. Taki panji pa morajo biti živalni in v kratkem času mora nastopiti dobra paša. V tem slučaju je odstraniti satje z gnilobno zalego, matico je pripravi v matičino kletko, ta pa se naj pomakne pod satnike nekako v sredino panja. S tem se doseže, da matica ne zalega na novo, čebelam toraj ni treba od devetega dneva naprej zalege pitati, in lahko naneso več medu nego bi ga sicer v zdravem stanju.

Ko pa paša poneha, je treba gniloben panj vsekakor uničiti, zlasti če je med tem oslabil. Na oko je sicer ozdravljen, ker nima zalege. Kakor hitro pa prične matica zalegati, se gniloba zopet pojavi.

Ako napade gniloba čebele v panjih z nepremakljivim delom, n. pr. kranjske panje, košnice i. dr., je najpametnejše, da se jih niti ne poizkuša zdraviti, ampak naj se jih takoj uniči.

Da je treba paziti, da ne zatrosimo gnilobe iz okuženih panjev v zdrave, ni treba posebej povdarjati.

(Dalje prih.)

Med - zdravilo?

(J. Lampe.)

Gost dim se vali po rebrasti strehi osamljene, na pol podrte koč, stare Škratulje. Pa ni večerja, ki se tu kuha, tudi ni krušna peč, ki se kuri; dim je iz čarovniške kuhinje, kjer se cmari, čudna zmes iz voska, konjaških masti in mozgov, smole, medu in raznih drugih živalskih in rastlinskih snovi. V ponvi cvrči, sika in poka, iz nje pa se vije dušljiv dim okrog živega okostnjaka umazane babure. Suha, gola levica drži vegasto ponev za roč, z desnico po vihti kuhavnico ter drega in meša svojo mažo, ki naj ozdravi vse po hudobnih duhovih poslane in zlih pogledih nastale bolezni. Vsako drugo krščeno bitje bi bežalo od tega smradu, ali bi se zadušilo v tem dimu, tej stari čarovnici, z globoko vdrtimi očmi, dolgim, čez brezzoba usta zakrivljenim nosom in špičasto, staremu šolnu podobno, naprej molečo brado, tej živi, z umazano avbo pokriti in v kratko, oguljeno raševino oblečeni smrti ne škoduje vse to, saj dim in smrad sta ji prijetna, podrtija in nesnaga pa tako potrebni, da bi se brez teh sesule njene kosti.

Taka podoba vsiljuje se nam pred oči vselej, kadar beremo, kako se pripravljajo iz medu, voska in drugih, včasih nedolžnih, včasih pa celo škodljivih snovi, razni obliži za bule, razne maže za rane, in razni soki za prsa, pljuča, grlo itd. V takih slučajih pomilujemo pisca, ki opisuje z občudovanja vredno natančnostjo, kar je opazil z bistrim očesom pri ljudeh, ki so vse preje, nego zdravniki, ki vedo marsikaj, le zdravilstvo jim je s sedmimi pečati zapečateni knjiga. Pomilujemo jih, ker imajo sicer blag namen, odpreti pot čebelnim izdelkom v razne, tudi zdravniške namene, pa na ta način svojega namena niti na eno, niti na drugo stran doseči ne morejo. Odkar so Lister, Billroth i. dr. odkazali ranocelstvu novo, medenim in voščenim obližem popolnoma različno pot, odkar poznamo antiseptiko, so postali starokopitni obliži in maže iz čebelnih izdelkov za ranocelništvo peto kolo, če ne celo coklja. Zato ni najmanjšega upanja, ali da naravnost rečemo, ni se bati, da bi se vrnili časi, ko sta imela med in vosek med zdravili prostor, in bob meče v steno, kdor se času upira in vlačí na dan stare recepte, od katerih je največ, kar se zahtevati more, da zdravju ne škodujejo. Za tako dvomljivo uslugo je pa naš med vendar le predober. Isto velja tudi o ocetu in o opojnih pijačah, ki se dajo izdelati iz medu. Ravnati se po takih nasvetih, bi se pač reklo, uničevati ceno božjemu daru, iz nebeške hrane se norčevati. Za izdelovanje likerjev in oceta imamo vendar v sladkorju in alkoholu cenejše in pripravnejše snovi. Takí nasveti obsodijo se sami s tem, da se nihče po njih ne ravna, da jih nihče resnim ne smatra. Tudi lectarji niso vsi tako nedolžni, kakor se morebiti delajo. Dasi so edini, ki so hodili z nami čebelarji roko v roki, edini odjemavci znatne množine našega medu, postali so nam dandanes pravi kvarljivci, ker segajo večkrat rajše po cenejših sirupih in drugih nadomestilih, naš med pa trpi škodo. Omenimo pa to le med drugim, za danes nam je le določiti, da med ni zdravilo. V ta namen moramo vedeti, iz katerih snovi sestoji med in kak učinek ima vsaka posamezna snov na naše telo. Med sestoji iz 70—80 % mednega ali invertovanega sladkorja, raztopljenega v 20 % vode. Poleg teh dveh glavnih delov najdemo v njem tudi do 10 % trsnega sladkorja, do 10 % dekstrinastih in 1°%—8°% rudninskih snovi, do 2°% mravljinčne kisline in do 8°% dušikovih spojin. Razlika se opira na pašo, na starost medu in druge okoliščine. Kakor voda, tako tudi trsni sladkor, s katerim sladimo naše jedi, in dekstrini, katere uživamo v kruhu, niso zdravila. Rudninskih snovi v medu ni več, kakor v marsikateri studenčnici. Dušikovim spojinam prištevamo tukaj čebelno slino, delce voska in cvetnega prahu. Teh je tako malo, da ne pridejo niti v poštev, pa so tudi nedolžne. Preostaja nam torej le medni sladkor s 70 %—80 % in mravljinčna kislina z 2°%, s katerima se nam je baviti.

Medni sladkor je zmes grozdnega sladkorja s sadnim, v razmerju 35 : 39. To razmerje pa ni stanovito, ampak se grozdni sladkor vedno množi na račun prej navedenega trsnega sladkorja in dekstrinskih snovi. Naše telo potrebuje veliko sladkorja. Kruh, vse močnate jedi, krompir, riž in sočivje prekuba želodec v grozdni sladkor, ker le v tej obliki se škrob raztopi in prehaja v kri. Grozdni sladkor torej ni zdravilo, kakor ni zdravilo kruh.

Sadni sladkor se nahaja v jabolkih, hruškah, češpljah in skoraj v vsem drugem sadju, katero uživamo zaradi tega. Kakor sadja ne prištevamo k zdravilom, tako tudi sadnega sladkorja ne smemo. Mravljinčna kislina je ostro dišeča tekočina, čista kakor voda, ki ohrani med, da se ne pokvari. Hlapljiva je, zato je je v starem medu vedno manj, v pregretem pa skoraj čisto nič. Z vinskim cvetom razredčena olajšuje bolečine, ki jih dela protin po udih, ako jih z njo mažemo in drgnemo. Užita opeče želodec, kakor si opeče mravljinčar roko, da se mu koža olušči. Tudi prenapolni s krvjo ledice, in človeška voda postane po zavžitju krvava. Hvala Bogu torej, da takih posledic še ni bilo od uživanja medu in jih ne bo, ker neznatna primes zadostuje sicer, da se med ohrani, kot zdravilo pa je v medu brez pomena. Kdor bi hotel torej med zaradi mravljinčne kisline uvrstiti med zdravila, moral bi to storiti še preje z jabolki, črešnjami in češpljami zaradi v njih jedru nahajajočega se sledu višnjeve kisline, ki je nele zdravilo, ampak celo eden najhujših nam znanih strupov.

Ni pa, Bog vedi, kaka izguba, ako se s svojim medom prostovoljno umaknemo raz zdravniško bojišče, namesto da bi čakali, da nas s kako novo postavo, kot mazače potisnejo v stran. Vkljub vsem dosedajnim priporočevanjem se je v zdravilstvu porabilo le zelo malo medu. Kako tudi ne, saj je to ravno lastnost zdravila, da se z malim doseže velik uspeh. Za med bi bila to sicer velika čast, pa od časti same ne živimo tudi mi čebelarji, ki hočemo spraviti med v denar.

Omenili smo naše nekdanje zaveznike lectarje, ki nam niso več zanesljivi sobojevniki, omenili izdelovavce sladkih pijač in oceta, ki se nočejo uvrstiti med naše odjemavce; opozarjamo še na stoletno vojsko s sladkorjem. Vkljub vsem pa stoji med še nepremagan in bo stal, dokler ga nam bodo hotele čebelice brati. Umaknimo se torej brez izgub in zberimo svoje moči za drug častnejši boj, v katerem je našemu medu zmaga že naprej zagotovljena!
(Dalje prih.)



Kako sem prvikrat lovila roje.

(Spisala E. Z.)

Težaven je zakonski stan. „Žena bodi možu pomočnica“, tako so rekli g. župnik, ko sem se omožila. In ker moj mož nima vsled svojega poklica dovolj prostega časa, zato sem, odkar je postal lansko spomlad še čebelar, poleg drugega obilega dela tudi lovila roje. To sem pa tem raje storila, ker mi je mož vedno zatrjeval, koliko da to nese, da se bom lahko večkrat obliznila in tudi potice o Božiču in Veliki noči bodo pošteno namazane.

Kakor pravi pregovor, da je vsak začetek težak, in da izkušnja naredi mojstra, zato sem se namenila, da vam, dragi čebelarji, opišem, kako sem lovila prvikrat roje. Vem, da se mi bo marsikateri čebelar smejal, marsikateri pa me pomiloval.

Kako je to prišlo, da smo pri nas postali lansko leto čebelarji, to vam že moj mož o priliki opiše. Tu naj samo omenjam, da sem bila zelo vesela,

ko mi reče neko nedeljo v februarju, da gresta z očetom Pavlinom v Podutik k Bizjanu kupit čebele. Res sta kupila pet „pavlinovcev“. Komaj sem že čakala prve lepe nedelje, da sva jih z možem obiskala, in tudi oče Pavlin je šel z nama ter naju celo dolgo pot tje in nazaj kot novinca skrbno poučeval, kako se mora ravnati s to nežno, četudi hudo živalco. Nestrpno sem pa pričakovala tistega dne, ko pripeljejo čebele domov.

Slednjič pride zaželjeni dan. Dne 14. marca nekako okrog 8. ure zvečer jih pripelje voznik, in ž njim pride oče Pavlin, ki je tudi oskrbel vse potrebno glede varne vožnje. Vsi smo se veselili vsuli okrog voza, kakor družina, ko se vrne oče po dolgem času zopet domov. Takoj, ko znosimo panjove z voza v čebelnjak, jih po naročilu očeta Pavlina dobro odenem in po stari krščanski navadi poštropim z blagoslovljeno vodo.

Zjutraj mi je bila prva pot k čebelnjaku. Oj, kako je šumelo pred panji, ko so si čebele ogledovale svojo novo domovino in kako prijetno je dišalo. Mislila sem si, sedaj bo pa že večkrat kaj sladkega za med zobe ali za kruhek namazati.

Da se mi kri navadi čebelinega strupa, da ne bom pozneje preveč otekla, zato so čebele kmalu same poskrbele. Komaj stopim nekoliko bliže gologlava, že me je poljubila prva čebela kot svojo novo gospodinjo na čelo, da sem kmalu gledala kakor kak Japanec. A ta vljudnost mi ni bila nič kaj všeč in se mi je tako zamerila, da me tisti dan ni bilo več k uljnaku. No, po japonsko sem gledala še večkrat, in tudi za to so skrbele čebele, da nisem imela vsak dan enako veliki ušesi.

Najveselejši čas čebelarstva je prišel, t. j. rojevna. Kakor sem že omenila, sva se domenila z možem, da medtem ko bo v službi, je lahko brez skrbi gledé rojev, jih bom že sama polovila, samo da mi pripravi potrebno orodje in me pouči. Moj mož je v vsakem oziru napređen, zato se tudi ni hotel sprijazniti z vršami, kakoršne imajo n. pr. oče Pavlin in drugi čebelarji; temveč imeti je hotel vse kaj boljšega, pripravnejšega in modernejšega in vsled tega tudi dražjega. Naročil je torej tam od Višnjegore nekje nekaka lesena zaboja, obita na 4 straneh s tako mrežo, da lahko čebele uhajajo skozi, samo matica in trotje ne. Pravil mi je, da je v ceniku zapisano, da se roj kar sam vjame, samo da je priprava pritisnjena k panju, ne da bi bil čebelar zraven. No, si mislim, če je tako, in ker je bila ta priprava tudi precej draga, bo pa zato tudi izvrstna, in me vsled tega tudi ne skrbi loviti rojev. A vsak čebelar, ki je videl to novotarijo, je zmajal z glavo, rekoč; to ne bo dobro.

13. maj je bil za našo hišo velepomemben dan, ko je izletel prvi roj. Nekako ob 10. uri prične „Sv. Rešnje Telo“ kazati znamenja rojitve, kakršne mi je opisoval mož. Hitro nastavim tisto imenitno pripravo, a kako sem ostrmela, čebele so se vsipale v zaboj, iz zaboja skozi mrežo ven, okrog čebelnjaka jih je pa bilo vse živo, le matica in nekaj trotov je ostalo v zaboju, ker niso mogli ven. Vsa sem bila zbegana in nisem vedela, kaj bi storila. Čebele so se usedale na mejo in drugam. V tem kritičnem trenutku mi priteče sosed na pomoč, a pomagati mi ni mogel drugega, nego da je

tekel v bližno tovarno telefonirat po moža. V nekaj minutah je bil ta doma in šele s pomočjo nekega ravno došlega čebelarja smo spravili komaj polovico roja vkup, druga polovica jo je pa popihala nazaj. Čez kake pol ure se vrne zopet roj iz „Sv. Helene“, tudi ta je bil ujet v to moderno pripravo, a zopet taka smola, kakor pri prvem. Misleč, da je temu neuspehu kriva le prerodka mreža, iz katere uhajajo čebele, smo jo za prihodnji roj nadomestili z gostejšo. A to je bilo še slabše. Ker je bil zaboje prekratek, in čebele niso mogle več skozi mrežo, obrnil se je roj v zaboju in drl nazaj v panj. Trdno sem sklenila, da s to pripravo ne bom lovila več rojev in se tudi prepričala, da ni vse zlato, kar se sveti in ni vse dobro, ker se priporoča, četudi je drago, in da je le dobro poslušati izkušene čebelarje. Pri sosednem čebelarju sem si izposodila vršo iz tulja za vzorec ter si naredila tri. Sedaj sem pa roje lahko lovila in je šlo vse srečno izpod rok.

Čez nekaj dni so se tudi „Pijanci“ pripravljali na roj. Bil je to zelo močen panj. Neki čebelar mi svetuje, da je bolje, roja ne takoj ujeti, marveč mu pustiti veselje, da nekoliko poraja, posebno za prveca se ni bati, da bi ušel, ker ima staro matico, krog hiše in uljnjava je pa dovolj drevja. No, naj mu privoščim to veselje, si mislim, samo stražila te bom. Oborožim se prav po čebelarško: čebelarško krinko si nataknem na glavo, v roko vzamem brizgalnico in zraven sebe postavim škafo vode, vse natanko po naročilu moževem. Kmalu se prične izsipati roj in vrteti po zraku. Pričelo me je skrbeti, da bi jo ne popihal, zato sem na vso moč brizgala vanj vodo; najrajše bi ga bila kar s škaфом polila, ko bi ga mogla. Nekoliko časa se je tako vrtel po zraku, slednjič se usedel prav kakor nalašč zelo nizko na vejo jablane. Čakaj, sedaj sva pa vkup, ne uideš mi več, kmalu boš v panju, si mislim ter mu od veselja pokažem zobe. Toda Gerstungov panj je prevelik in pretežak za ogrebanje rojev, zato mi je že zjutraj mož navezal na vrv kranjička in rekel: Z eno roko drži na vrvi panj, ga nastavi pod roj, z drugo roko pa vejo dobro stresi, in roj bo padel vanj. Ker sem imela glavo dobro zavarovano, zaviham si radi gotovosti še rokave, pograbim za vrv panj, vejo potrese, a o joj! Polovica čebel je padla v panj, druga polovica pa na golo roko, ter začele ne ravno samaritansko delo. Prvi hip mi je prišlo kar slabo, in zbolelo me je tako, da sem vidla vse zvezde. Bežala sem, kar so me nesle noge. Pozneje, ko mi je nekoliko odleglo in so se čebele med tem že umirile, zbrala sem zopet toliko poguma, da sem ogrebla roj. A roko sem nosila nekaj dni na robcu, kajti bila je še enkrat tako debela, nego druga in nobenega prsta nisem mogla premakniti.

Drugi dan grem z roko na robcu potožiti svoje gorje k očetu Pavlinu. Namestu, da bi me pomiloval, se mi globoko prikloni in reče veselo: „To je krst novega čebelarja“.

No, izkušnja človeka uči, zato sem bila odslej bolj previdna in kakor je vsake reči enkrat konec, tako je bilo tudi rojev. Večkrat mi je sicer še kaka čebele pripomogla, da me je bilo sram iti na trg kupovat, ker bi se mi znanke radi prevelike spremembe obraza smejale, a tolažila sem se s tem,

da bo zato v jeseni dosti medu. A varala sem se bridko, ker vsled suše si še zase za zimo niso dovolj nanesele, kaj še za potice in za me. Še pokusila nisem domačega medu. To sem imela za plačilo za ves trud in bolečine. Kako bom pa letos lovila roje, bodete že zvedeli.

Kakšen mora biti čebelar?

(Piše Fran Lakmayer.)

Da je tudi med čebelarji velik razložek, mi ni treba povdarjati ali celo na dolgo in široko razlagati. Vendar pa takoj povem, da vsi, ki so lastniki čebel in čebelnjakov, radi tega še niso čebelarji. Tako ima marsikateri graščak krasen čebelni paviljon, pa vendar še ni čebelar, ampak le lastnik čebel in čebelnjaka. Nasproti temu je pa n. pr. res čebelar njegov vrtnar, ki se s čebelarstvom peča, dasi niti en panj ni njegova lastnina.

Častno ime „čebelar“ naj si nadevlje le ta, ki pozna življenje čebel, ume njihove potrebe, je vajen čebelarskih opravil itd.

Zato tudi še niso „čebelarji“ marsikateri trgovci s čebelami, ki le barantajo z njimi, za drugo se pa ne menijo. Rekel sem „barantajo“, ker kupovati od čebelarjev in nečebelarjev panjove in jih potem dražje prodajati, to je res po domače rečeno, „barantanje“, ki ne zahteva mnogo čebelarske učenosti. Takim možem ni namenjen ta članek; njih poučevati mi niti na misel ne pride! Ti naj bodo vsaj pošteni proti svojim odjemavcem, da jim ne bodo za dragi denar pošiljali slabo robo, morda celo po gnilobi usmrajene panjove. Da pa bodo vedeli, kaj je gniloba, naj se vsaj o tej dajo poučiti, da ne bodo pripravili našega slavnega kranjskega čebelnega plemena in tudi nas, slovenskih čebelarjev, ob dobro ime! Prav hasnilo bi jim, ko bi skupno v šolskih počitnicah naprosili našega g. urednika za tedenski čebelarski teoretični in praktični pouk in mu potem v nagrado iz hvaležnosti za trud poslali vsak po en boljši panj. Sem prepričan, da bi njihovi želji z veseljem ustregel!*)

Na Švicarskem, Češkem, Moravskem in drugod se vsi začetniki čebelarji in zlasti čebelarski trgovci jako radi udeležujejo takih praktičnih predavanj in razkazovanj vseh čebelarskih opravil.

Da bi isto bilo tudi na Kranjskem kaj potrebno, je več kot verjetno.

Seveda ta nauk ne velja vsem čebelarskim trgovcem — kaj še! Le nekaterim!

Tem, ki „le barantajo“, ki nimajo poklica za naš pošteni čebelarski stan, ampak le dobiček iščejo s prodajo svetovnoznanega čebelnega kranjskega plemena! Pa dosti!

Raji preidem k odgovoru, ki ga zahteva napis tega članka.

Vsi, ki ste res čebelarji ali pa vsaj namen imate „čebelarji“ postati, sprejmite in ravnajte se po sledečih naukih, ki se Vam jih — oprostite — moja malenkost upa dati.

* * *

*) Srčno rad, pa — »kar tako«. — Op. ured.

Bodite ponižni sploh, kot čebelarji pa še posebej! To je prva in to pglavitna dobra lastnost vsacega dobrega naprednega čebelarja.

Ponižni čebelar se zaveda, da še premalo vé, ali pa vsaj da še vsega ne vé.

Morda kdo izmed vas, ljubi tovariši, neprijetno iznenaden, odkimava s svojo, pri čebelarstvu že osivelo ali celo plešasto glavo in smatra ta izrek, če ne ravno za razžaljiv, pa vsaj za nepreviden, nespameten? A jaz ponovim, kar sem bil zapisal, da še vsega ne veste, četudi že 15 ali pa celo dvakrat toliko let čebelarite in to s popolnim uspehom.

Dne 16. t. m. bode dopolnil dr. Janez Dzierzon, katoliški župnik v poljski revni fari Karlovcu, 94. leto svoje starosti. Mož čebelari že od l. 1835., torej skoro polnih 70 let. Pomagal je pa že kot otrok pri čebelarstvu svojemu očetu. A samostojno je pričel čebelariti z nastopom v svojo sedanjo faro leta 1835., ker je radi nedostajanja duhovnikov postal takoj po posvečenju samostojen.

Za svoja čebelarska razmotrivanja je bil imenovan po monakovski filozofični fakulteti častnim doktorjem, od ruskega carja je dobil red sv. Ane, od našega pres. cesarja ima viteški red Franc Jožefa, od badenskega velikega vojvoda viteški križ I. reda zähringskega leva in brezštevila drugih odlikovanj. Častnih diplomov, srebrnih, zlatih kolajn iz različnih čebelarskih razstav menda — cele koše!

Da mora mož veliko vedeti, služi nam tudi to v dokaz, da je po njegovem načinu vpeljana čebelarstvo tudi na Švedskem. Pri njem je poučevalo to kmetijsko panogo mnogo imenitnih mož, odposlanih k njemu v Karlovec skoro da od vseh naprednih držav. Izdal je mnogo čebelarskih knjig, objavil veliko spisov in člankov, udeleževal se je vseh imenitnejših čebelarskih zborovanj, povsod je predaval, le žal, žal, da vse le v „samozveličavni“ nemščini! Niti ene knjige, niti enega spisa, ni izdal v svojem in svojih faranov materinem jeziku! Ni čuda, da ga Nemci s ponosom imenujejo: „Unser grosser Dzierzon!“ Tudi ta Poljak je vreden svojih rojakov neslovanškega mišljenja in politikovanja.

Da se je šolal na nemški gimnaziji in obiskoval nemško univerzo v Vratislavu, to ga prav nič ne zagovarja, ker njegovi starši so bili Poljaki, ki niso razumeli nobenega drugega jezika, in on sam je obiskaval v rodni vasi Lovkovicah ljudsko šolo, na kateri se je le poljsko poučevalo. Res je pa, da kot odkrit Poljak bi ne bil sedanje svoje veljave dosegel, kakor se Nemci in drugi številnejši narodi prav nič ne menijo na primer za Čeha c. kr. majorja Hruško, ki je izumil točilo. Zaslug odkritih Slovanov Nemci nikoli nočejo kot take priznati. Slavni so le Nemci in nemškutarji! A da Dzierzon ni odkrit Poljak in Slovan, to sevé ne zmanjša njegovih zaslug, ki si jih je po mnogem trudu, raziskovanju, študiranju in izkušnji v čebelarstvu pridobil.

In vendar ta starosta vseh čebelarjev — ne vé vsega. Tako vsaj trdijo drugi, mlajši sicer, pa tudi učeni in izkušeni čebelarji, na pr. Gerstung, Dickel in dr. Dolgo vrsto let oklepal se je ves napredni čebelarski svet

nauka starega Dzierzona; da matica sama določa spol jajčecem, ki jih v satne celice leže. Kakor ona hoče, tako se izvali iz jajčeca ali trot ali čebela. Sama se le enkrat po trotu za celo svoje življenje oplodi. Oplojena izpušča po jajčni odvodnici mimo semenskega mehurčka (po trotu napolnjenega) jajčeca in iste ali s semensko nitko oplodi, ali pa ne. Iz s semensko nitko oplojenega jajčeca se izvali le čebela, oziroma si iz njega z boljšo hrano čebele same vzgojijo novo matico. Iz s semensko nitko neoplojenega jajčeca se izvali trot in nič drugega.

To je torej ta nauk o partenogenezi ali o deviški zmožnosti zaroda.

Pa glej ga! Kar stopi pred ves svet učitelj Dickel in za njim še nekaj drugih imenitnih čebelarjev, in ti hočejo na vsak način ovreči to trditve, ki so jo celo nekatere filozofične fakulte za neovrgljivo resnico razglasile. Dickel trdi, da ne matica, ampak čebele določajo spol po zdravi, oplojeni, mladi matici zaleženih jajčec, in to s pomočjo tekočine nekih v glavi se nahajajočih žlez*).

V dokaz te trditve navaja Dickel resnični pojav pri osirotelih čebelah, t. j. panju, ki mu je matica umrla ali odvzeta bila.

Dickel je osirotelemu panju odvezel vso odprto zalego in vtaknil v gnezdo trotovsk sat, napolnjen z jajčeci, ki jih je prenesel s pomočjo na koncu nekoliko zakrivljene in obrušene šivanke iz čebelnih celic sata, odvezetega plemenjaku, ki je imel dobro, mlado in oplojeno matico. In iz teh jajčec, nabranih iz čebelnih celic, pa v trotovskih celicah izvaljenih, izlegli so se čebele, trotje in matice!

Po nauku Dzierzonovem bi se morale iz njih izvaliti le čebele. Odkod torej trotje?

In zopet je prenesel Dickel jajčeca, zaležena po oplojeni, zdravi, mladi matici iz trotovskih celic v čebelne celice in jih dal osirotelemu panju, ko mu je bil odvezel vso odprto zalego. Iz teh so si čebele vzgojile trote, čebele in matice!

Po Dzierzonovem nauku bi to bili morali biti sami trotje.

Dzierzon sicer dosti korajžno, dostikrat precej žaljivo in nestrpno brani svoj nauk, pa mnogi čebelarji so že na strani Dickla.

Ne nedostaja se pa tudi protidokazov nauku Dickelovemu.

Tako je že marsikdo poskušal, ali se tudi njemu izvalijo čebele iz jajčec trotovskega sata, prenesenih v čebelne celice, pa izvalili so se mu sami trotje. Iz čebelnih jajčec pa zopet le čebele.

Kdaj bode ta boj končan? Kdo ima prav, Dzierzon ali Dickel?

Naj bode prvo ali drugo, dokaz pa imam, da tudi najstarejši čebelar vsega ne vé, ali pa vsaj veliko jih je že prepričanih, da res vsega ne vé. Gotovo pa je, da n. pr. ne vé, kateri panj je za vse čebele najugodnejši in kateri za čebelarje vseh krajev najboljši? Ker tega še nihče ne vé! Tudi stari čebelarški mojster dr. Janez Dzierzon mora, ali vsaj moral bi biti pri svojih 70 letih marljivega čebelarenja, ponižen.

(Dalje prih.)

Nekateri pa trdijo, da določajo čebele spol z oblizovanjem ali neoblizovanjem oplojne tekočine, ki se nahaja na jajčecah.

„Gniloben“ ali „usmrajen“ panj, oziroma sat?

Odgovor gosp. kritiku dr. W. Šmidu.

Kakor smo omenili že zadnjič, je prišlo ob objavljanju našega članka „Gniloba“ do prepornega vprašanja, naj se li rabi, kadar hočemo povedati, da je v panju ali v satu gniloba, izraz: panj ali sat je „gniloben“ ali pa: panj ali sat je „usmrajen“. Ob tej priliki smo izpregovorili nekaj načelnih besedi o stališču, ki ga nam je treba zavzemati glede čebelarke terminologije. Da podpremo svoje tozadevne misli, smo uporabili ravno preporno vprašanje „gniloben ali usmrajen.“ Mislili smo, da nam ni treba navajati širokih detajlov, ker nas bodo itak vsi hitro umeli, kakor je to navadno pri mislečih ljudeh.

Vendar nas je pa uverila „kritika“ gosp. dr. Šmida, da smo morali biti vendarle malo prepovršni. Odveč bi bilo, da bi pričeli iznova z dokazovanji, kajti metali bi le bob v steno! Svoje stališče smatramo logiški dovolj podprto in morali bi le ponoviti misli, ki smo jih objavili v našem prvem tozadevnem članku. Dovoljeno naj nam pa bodi, da ovržemo nekatere trditve gospoda doktorja, ker smo v to moralno primorani.

Pretresajmo to „Nekoliko kritike“ in sicer točko za točko, da ne spregledamo česa.

V prvem odstavku se gosp. kritik popolnoma pridružuje našemu stališču glede izbiranja izrazov in sploh ničesar ne kritikuje. Hkoncu pa pripoznava narahlo, a vendar jasno, da imamo včasih za isti pojem več izrazov in pristavlja, da ni nikdar zahteval, da naj se rabi samo izraz „smrad“, marveč, da je le „prilичno izrazil svojo misel,“ kateri izraz se mu zdi boljši. Iz zadnjega stavka posnemamo, da je tudi gosp. Pater za to, da se izbere izmed več izrazov tisti, ki se zdi boljši. Torej pripoznava popolnoma vse zahteve, ki jih stavimo na terminološko izbiranje. Da pa neče dosledno pripoznati, da je izraz „gniloben“ boljši, kot „usmrajen,“ nam je naravnost neumevno.

Predno se nadalje pečamo z njegovo kritiko, pribijmo, da njegova trditev: „jaz nisem nikdar zahteval, da naj se rabi samo beseda smrad, usmrajen“ — ne odgovarja resnici. „S težkim srcem povemo to, pa dejstva govore.“ Od nas bi bilo naravnost naivno, če bi se brez povoda postavili po robu.

Gospod Pater pripoznava, da ima naš narod oba izraza in da sta oba izraza pravilna. Danes to pripoznava! To veljaj s stališča človeka, ki je napol odnehal od svoje trditve in ki hoče zastaviti vse svoje sile, da se ne spravi do absolutne veljave izraz „gniloben,“ zato ker naš kmetski čebelar z izrazom „smrad“ in „usmrajen“ prav natančno, torej logiški dovolj ostro izraža gnilobo. Da, gosp. Pater trdi celo, da naš čebelar, kadar govori o smradu, ne misli drugega kot gnilobo. To pa ne odgovarja resnici. On rabi „smrad“ in „usmrajen“ in samo te izraze, brez dostavka („zaradi griže“ i. dr.) tudi kadar hoče izraziti kako drugo bolezen, ki je spojena s smradom. To svojo trditev podpremo z dokazi v bodočih člankih o gnilobi.

Hvalevredne izjeme se tudi najdejo, toda bore malo jih je! Ogromna večina kmetov čebelarjev pa niti ne ve, kaj je gniloba, in brezmiselna je trditev, da rabi pravilno izraz „smrad“ ali „usmrajen“. Saj krožijo še v inteligentnejših čebelarskih krogih gorostasne bajke o tej bolezni, kako naj se pa potem od kmetskih čebelarjev zahteva natančnosti.

„Usmrajen izraz“ (kakor piše gosp. Pater) ni ravno tako strokoven, vsaj točno strokoven ne, kakor izraz „gniloben“. Naravnost smešno bi bilo, če bi se krčevito držali izrazov, ki so jih rabili pred stoletji, če uvidimo, da ne odgovarjajo današnji vedi o čebelstvu. V tem pogledu smo pač zaostali in proti zaostajanju se ravno hočemo boriti mi naprednjaki!

Gospod Pater trdi, da se je sam prepričal, da poznajo naši čebelarji gnilobo v bistvu in posledicah. Mi smo se pa prepričali o nasprotnem; kmet čebelar je ne pozna v bistvu. Da je res v bistvu sploh ne more poznati, to pa v isti sapi trdi gospod Pater, ko pravi, da se glede bacilov, ki povzročajo smrad, učenjaki (NB. sedaj samo dr. Burri!) kregajo sami med seboj. Če učenjaki ne poznajo vsega bistvenega, kako naj bi kmet poznal bistvo? Da ga ne bi spoznal nikdar prav, bi se dalo doseči najbolj s tem, da bi se vedno govorilo le o smradu, ne pa o gnilobi.

Če pa Levstik piše, da je smrad nalezljiv in kužen, je s tem le dokazal, da se je premalo poglobil v ostro označevanje. Gospod Pater! Levstik ni bil čebelar — le pisal je o čebelah! Sicer nam pa bodi literatura edinole toliko merodajna, da nam podaja izraze na izbiro. Izbirali jih bomo pa mi po previdnosti, edina avtoriteta nam bo pa logika, ne pa morda literarna veljava moža.

Gospod Pater je bil tako prijazen, da nas je opozoril, da ni rabil Janša izraza „gniloben“, kajti knjiga „Podvuzhenje“ je le Globočnikov prevod Janševe nemške knjige „Bienenzuchtlehre“. Kolikor pa smemo posneti iz njegove kritike (glej opombo stran 182, l. 1904), sta najboljše slovenske čebelarske knjige dosedaj spisal kmeta Janša in Oblak... Brez komentarja. Če bi bili mi hudomušni...!

„Ker se je na strani 182. lanskega „Čebelarja“ uporabljal Pleteršnikov slovar, naj še ondotna izvajanja gosp. drja. Šmida nekoliko izpopolnimo, ker je on porabil le to, kar govori njemu v prilog.“ V I. zvezku Pleteršnikovega slovarja na strani 222. beremo mi (česar gospod doktor ni prav bral)... v prenešenem pomenu: lenoba; — psovka: ne vredna stvar, gniloba! In na strani 521. v II. zvezku beremo tudi (česar g. Pater ni bral): smrad, der Gestank; hud smrad, scharfer Gestank; etwas Stinkendes; fig. smrad greha. — Prosimo v citatih malo več natančnosti!

Če hočemo tudi mi biti hudomušni, stavimo vprašanje, kedaj smo trdili, da se ne nahaja izraz „smrad“ v slovarju. Gospod kritik je v naglici pozabil na vsebino našega članka, sicer bi moral opaziti, da smo govorili o izrazih „gniloben“ in „usmrajen“, ne pa o „smradu“ in „gnilobi“. Da bi pa označevali neko bolezen s „smradom“, toliko površni vendar ne moremo in ne smemo biti.

Je li Goličnikov prevod vzoren ali ne, je pač vseeno za „nenavaden“ izraz „gniloben“. Saj je celo učeni gosp. prof. Štrekelj potrdil njegovo pravilnost. Ako bi dotični gospod poznal naše tozadevno stališče, bi pa, smelo trdimo, „prednost dal“ izrazu „gniloben“.

Izraz „gniloben“ je ravno tako udomačen med narodom, ko „usmrajen izraz“! Ali morda tudi to navajamo le sebi v prilog?

Da mora tudi gospod Jurančič dobiti ob tej priliki zopet nežno brco, to se umeje ob sebi!

„Še par besedi o pravopisu.“ — Seveda je res, da Slovenci dosedaj nimamo strogo uradnega pravopisa. Veseli nas, da se nam to pritrdi. Ni pa res, da se vsi znanstveniki in pisatelji, kakor tudi listi (Ljublj. Zvon, Slov. Matica itd.) drže pisave, določene v Pleteršnikovem slovarju in po njem v Levčevem „Slovenskem pravopisu“. Kajti sicer bi bila naša pisava že enotna, s pravili urejena. To pa ni, in ravno uredniki citiranih listov so nam zatrdili, da puščajo pisateljem v tem pogledu popolno svobodo. O tem se gospod kritik kasneje prepriča, ko se vrne v domovino.

In zdaj se vprašamo: Kje je kaj kritičnega v tej „Nekoliko kritike“? Kje je jedro? Kje je kaj dokazovalne sile?

Boli nas pa, da je to prepiranje v kvar našemu čebelarstvu, boljše rečeno, našemu društvu.

S tem naj bi bila končana ta križarska vojska, ki je povzročila toliko neljubega nesporazumljenja.

Ob sklepu pa prosimo slavno uredništvo, da zapre predale „Čebelarja“ člankom slične vsebine, da ne bo nepotrebnih razgrevanj in prepirov za — gnile in usmrajene stvari*).

Bohun-Bukovic.



Dopisi.

Iz Ilirske Bistrice. — V zadnji številki tega lista poročata dva čebelarja o izredno slabi letini, medtem ko sem imel jaz prav dobro.

Od prezimljenih 118 Gerstungovih panjev odobil sem le 56 rojev, a pridelal zato 1500 kilogramov svetlega medu. Da je med fin, dokazuje to, da ga brez težave prodajam po 1 krono 60 vinarjev kilogram. V kolikor je zaslužilo leto 1903 res „prav slabo“, v toliko pristoja letu 1904 pri meni res „prav dobro.“

V jeseni 1903 postavil sem 100 Gerstungovih panjev v Šiško pri Ljubljani. Dasiravno ni bila ajda nič kaj prida, nabrali so moji panji povprečno 5 kilogramov medu. Ondotni čebelarji se so čudili, ker njihovi so zaostali daleč za mojimi. Teh 100 panjev prepeljal sem iz Ljubljane naravnost v Opatijo, kjer sem jih na nekem vrtu v skladu prezimil. Podnebje v Opatiji je mnogo milejše kot pri nas. Upal sem, da bodo čebele mnogo boljše prezimile, — a varal sem se. Ko jih je moj čebelar koncem februarja preiskal,

*) Tako bodi! — Op. ured.

našel je, da so ljudstva zelo šibka (maloštevilna). Vzrok je bil ta, da so izletovale malone celo zimo, in se jih je mnogo pogubilo.

Od tedaj naprej pa so panji prav krepko napredovali. Ker je nastopila zgodnja spomladanska paša rožmarina, akacije in različnih ondi raztečih eksotičnih cvetlic, prehiteli so vzlic zimske oslabeledosti moje domače. Nekateri postali so tako močni, da je moral čebelar napraviti umetne roje, da nam jih je bilo moči domov prepeljati.

Malone vsi panji zasedali so po 12 satnikov. Spomlad je bila doma skrajno ugodna. Glavna paša nastopila je 14 dni prej kot druga leta. Naša je moja ljudstva pripravljena. Severnovztočno naše vasi je kraško gorovje, kjer cvete po letu toliko nekih belih cvetlic, kot bi padel sneg. Ako je vreme ugodno, najdejo moje čebele tukaj pogrnjeno mizo. In potem se zlije tje curek, ne curek, potok, tudi ne potok, ampak reka te moje milijonske armade, da napolni celico za celico, sat za satom, medišče za medišče z zlato, sladko kapljico, z duhtečim medom.

Kaj se pravi velika mera in močna ljudstva, to vem jaz prav dobro ceniti. Gospod urednik, Vi in še nekateri Vaši sosedi čebelarji ste se čudili, ko ste brali zapiske na nekem mojih panjev — katerega sem z nekaterimi drugimi pripeljal prošlo jesen v Kranj na ajdo — na katerem je bilo zapisano, koliko smo mu med letom vzeli. Enemu samemu panju vzeti čez 42 kilogramov medu, to se skoraj pretirano zdi, pa je vendar gola resnica. Panj pa ni rojil, ker se mu je zabranilo.

Spomnil sem se ravnokar onih čebelarjev, ki vedno pravijo, da bi bili veseli, ako bi čebele le vališče napolnile z medom. Jaz pa na to nikdar ne čakam. Kakor hitro je vseh 12 okvirjev zasedenih, dobi panj nastavek tudi, ako ni še kaplje medu v plodišču, a ima pričeti glavna paša. Morda jih tudi ta velikanski prazni prostor vzpodbuja, da hite iskati in nabirati.

Še nečemu pripisujem jaz svoje dobre uspehe, namreč vzgoji dobrih matic. Važen del mojega delovanja je temu posvečen. Pri meni ima vsak panj svojo številko, in v knjigi, ki leži vedno v čebelnjaku, vsaka številka svojo stran. V to knjigo zapisuje se med letom vsak količkaj važen pripetljaj pri tem ali onem panju. Najprej stoji zapisano, ako je ljudstvo čiste ali mešane pasme, potem kakovost istega in kakovost matice, kakor tudi rojstno letno slednje. Nadalje se zapisuje kako je prezimil, s kakimi in kolikimi sati se plodišče širi, kaka je zalega in koliko se mu medu odvzame.

Najboljše panje določi se vsako leto za plemo; to se pravi, iz teh panjev jemljejo se jajčeca, oziroma ličinke za vzgojo matic. Vsako leto zamenjuje se panjem, ki ne dosežajo dobrih v donašanju medu, ali kateri imajo sploh slabe lastnosti, slabe matice za dobre.

Kako zanimiva in kratkočasna je vzgoja matic in koliko zanimivejša nam postaja od leta do leta vsled vedno boljših metod. Ali ni to veselje, ali ni to zadoščenje za ves trud — pa saj to ni trud, to je zabava — ako si vzgojimo iz svojih plemenjakov zarod, ki nam bo kakor dobro organizovana armada in mi nje generali. Bali se ne bodemo ne zime, ne mraza, ne bolezní

ne drugih sovražnikov, ker naša armada bo kljubovala vsem silam do skrajnosti. Ako pa vendar kedaj uspehov ne doseže, imeli bomo zavest, da ne bi tudi nikdo drugi boljše opravil.

Ant. Žnideršič.

—*—

Raznoterosti.

Marljive čebele Zares se mora človek učiti pridnosti od čebelice. Mala čebelica mora neumorno delati, da znese skupaj en kilogram medu. Pri vsakem izletu nabere samo 5 desetink grama te slaščice. Za sto gramov potrebuje torej dvatisoč izletov. Šestdeset odstotkov tega medu pa je voda, ki v sadovih izhlapi. Torej mora čebela nič manj nego petindvajsettisočkrat izleteti, da nabere en kilogram čistega medu. Za sto kilogramov je treba dva milijona in pol izletov. Res velikansko delo za tako stvarico kot je čebela.

„Knajpovec.“

Domače sredstvo proti kašlju, hripavosti in katarju. 25—40 gramov dobrega komoračevega semena se polije z enim litrom vrele vode in se pusti stati nekaj dni na zmerno gorkem kraju, da se seme dobro izluži. Potem se precedi tekočino skozi sito ali pa skozi cunjico, pridene 1 kg čistega čebelinega medu, kuha približno pol ure na nepremočnem ognju, dokler ne znaša celotna teža nekaj nad en kilogram. Ko se ta zmes ohladi, se shrani ta prsni med v prej dobro očiščenih loncih, ki treba dobro pokriti. Pri kašlju, hripavosti itd. vzemi zjutraj, opoldne in zvečer po potrebi še večkrat malo žličico, in pusti, da se ta masa razstopi počasi na jeziku, da namreč lahko vpliva na sluznice ust in goltanca. Uspeh je gotov pri otrocih in odrasčenih; pri tem ni sredstvo pod nobenim pogojem škodljivo.

„Knajpovec.“

Prebrisani poštar v Flečertavnu na Angleškem je dobil lansko leto iz Laškega zabojček, v katerem je zaslišal nekako čudno praskanje in zamolkli šum. „Nič drugega ne more biti notri kot peklenski stroj, katerega so poslali anarhisti, da spuste Flečertavn v zrak“, si je mislila zvita buča poštarjeva. V kratkem času je bila vsa mestna policija na nogah, da prepreči pogibelj Flečertavna. Z vso potrebno previdnostjo se je odprl zabojček in iz njega je izletel — oj groza in strah! — roj čebel. Flečertavn je bil rešen.

Amerikanske čebele je dobil neki čebelar tam pod Šmarno goro; sedem jih je bilo. Pravili so, da so golobje velikosti. Ko je ajda cvetela, so jo obletavale in vso polomile. Sedaj pa baje tožijo kmetje dotičnega čebelarja na povrnitev škode. — S to bajko je prišel neki kmetič v Ljubljano in poizvedoval koliko resnice je na tem. Ubogi čebelarji, če bi bilo to resnica!

B.

—*—

Listnica uredništva.

Gospod. J. S. v B.: Topilnik se Vam pošlje prvo polovico marca, ali ga pa lahko na dan občnega zbora kar sabo vzamete. — Gospod F. L. na sv. J.: Smo morali za to številko drugo polovico članka izpustiti, daši je list za štiri strani povečan. — Gospod J. F. v O.:

Pravite, da če ne priobčimo Vašega dopisa v tej številki, istopite iz društva. Pa se je ravno tako ulomilo, da bo ostal za prihodnjo številko, in smo vendar prepričani, da radi tega ne izstopite, ker Vas poznamo, da ste preveč zaveden čebelar. Sicer pa pravi čebelar ni tako občutljiv, ali vsaj bil naj bi ne! — Tej številki je pridjana tudi glava in kazalo lanskega letnika. — Vse to leto — — — srečno!

Naznanilo.

„Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko“ priredi v mescu januarju sledeča predavanja:

Dne 15. v Litiji v gostilni »Pri pošti«. — Začetek ob 4. uri popoldne. — Predavala bodeta: gosp. Anton Jarc, župnik na Savi in tajnik A. Bukovic.

Dne 22. v Kamniku v gostilni g. Petra Žerovnika, Velka ulica. — Začetek ob 3. uri popoldne. — Predavati hočeta: gosp. Fran Rojina, urednik »Slovenskega Čebelarja«, in tajnik Bukovic.

Dne 29. v Mengšu v gostilni gosp. Marije Sirc. — Začetek ob pol 3. uri popoldne. — Predaval bode tajnik čebelarskega društva.

Člane »Slov. Čebelarskega društva«, ki čebelarijo v okolišču Litije, Kamnika in Mengša prosimo, da agitujejo za ta predavanja, da se jih udeleži kar največje število čebelarjev.

Podružnice se bodo ustanovljale le tedaj, če se priglasijo najmanj 15 čebelarjev k vstopu v podružnico.

Čebelarske brate pa prosimo, da izvolijo tajništvu sporočiti kraj, kjer naj bi se priredilo kako predavanje. Drage volje se bode vpoštevalo tozadevne nasvete.

Tajništvo.

Čebele kupuje M. Ambrožič v Mojstrani na Gorenjskem. — **Prodaja** pa isti **umetno satorje** iz pravega čistega voska.

Zaradi preosnove svojega čebelarstva prodam

160 malo rabljenih Gerstungovih panjev

s **predno dvojno steno, vratmi in pokrovom**, vse iz 3 cm debelega smrekovega lesa, zunaj barvani, znotraj napojeni s **karbolinejem**, z **mediščem**, **mrežastim okencem**, **balonom**, **2 slamnatima blazinama**, brez satnikov po K 9.—, **brez medišča in blazin** pa po K 7.—.

Panji so cinkani in sploh skrajno trpežno napravljeni. Prilika je tedaj ugodna za onega, kdor se hoče s panji preskrbeti.

Anton Žnideršič, II. Bistrica.

Udnina (2 K) in reklamacije naj se pošiljajo upravništvu »Slovenskega Čebelarja« v Ljubljani, dopisi in članki za list pa uredniku »Slovenskega Čebelarja« Fr. Rojini, nadučitelju v Šmartnem pri Kranju.